

ne storijo, pač pa tako mrčes naglo dalje širijo. Veter jih odnese uro daleč. *)

Trtno uš so najprvo zapazili v Ameriki l. 1853. Iz Amerike so jo zanesli v Evropo z vvažanjem ameriških trsov. Dobili so jo zaporedom na Angleško, Francosko, Nemško in Avstrijsko. Na Francoskem je dolgo niso zasledili, čeravno so jo uže imeli; spoznali so jo leta 1860. Iz Francoskega zatrosila se je potem dalje v Švicarsko, na Italijansko, Portugalsko, Španjsko, naposled na Ogersko, Hrvatsko itd. K nam na Avstrijsko dobili smo jo leta 1868. v Klosterneuburg za Dunajem. Letos zadeli smo meseca junija na trtno uš uže v Piranu v Istri in prve dni meseca septembra t. l. na Štajarskem v brežiškem okraji. Pravijo, da jo imajo tudi v ljutomerskih gorica. Zdaj nastane vprašanje: kako moremo ta mrčes in od njega napadeno trsovje in vinograde spoznati, kako mrčesu braniti nadaljšnjo razširjevanje, kako ga uničiti?

Prvo leto bo težko kdo spoznal, da mu vinograd trtna uš pokončava. kajti povsod nahaja se nekaj slabo rastočih trsov vsled raznih vzrokov, na pr. prevelike mokrote, smoda itd. Zato so v Klosterneuburgu trtno uš dobili leta 1868., pa še le leta 1872. spoznali. Na Ogerskem so jo lani zasledili, akoravno je uže pred 10 do 15 leti tje bila iz Francoskega prenesena. **) Od trtne uši napadeni vinograd kaže še le v drugem in tretjem letu zunanja znamenja. Trs slabo žene in se drži klaverno, kakor da bi v zimskem mrazu bil pozebel. Razlika je le v tem, da pozebljeni trs izpod zemlje poganja krepkih rozeg, od trtne uši nadlegovani trs pa nič. Meseca julija začne tak vinograd bledeti in žolteti, vršičevje se suče in suši. Tistim vinogradarjem, ki so od drugod si omislili kaj trsovja, svetujemo, naj osobito pazijo na take nasade. Naj jim večkrat pregledajo vsaj poletni zgorajšnje korenine, kjer se trtna uš v tem času najrajši nahaja; naj vzamejo povekševalno steklo, da se prepričajo, ali je trtna uš trsa se lotila ali ne. Zlasti naj tako pregledujejo mlajše korenine in stari čok. Ako zapazijo na mladih koreninah rane, čudne otekline in vozle, naj jim bode to znamenje, da je trtna uš blizu. Po marljivem iskanju bodo jo gotovo našli ali na drugih koreninah ali pod kožo trsovega čoka ter na postranskih koreninicah.

V četrtem letu je vinograd uničen po trtni uši. Trs požene malo neznatnega perjiča ali celó nobenega več. Stare korenine so vse strohnele in novih trs ne more pognati, ker je uže preslab, uši pa iz njega dalje silijo v bližnje še zdravo trsovje.

Kedar se je trtna uš v kakem okraji vgnjezdila, obveljajo določbe, ki jih vleva postava zoper trtno uš. Prepovedana je izvožnja trsovja in njegovih delov. Vendar je treba tudi prepovedati, zelene kose trsove dalje spravljati: listje, rozge, grozdje, pa tudi vse tvarine pri vinogradstvu potrebne, in drevesa, katera po vinogradih rastejo, na pr. breskve. Vse to bi naj bilo prepovedano odnašati iz okuženih vinogradov.

Po Gosp. pril. „Slov. Gospodarja.“

Gospodarske skušnje.

Prvo mleko, ko se je krava oteletila,

naj povživa tele samo, kajti natora ga je prve 4 dni zato namenila teletu, da mu čeva izprazne nabranega blata in mu odvrne marsikako bolezen. Kakor pa je

*) Na Švicarskem so zapazili, da je delavec na podplatih trtno uš dalje zatrosil. Pis.

**) V Istri imajo trtno uš uže sedem let, pa so jo še le letos zapazili. Vred.

to mleko koristno novorojenemu teletu, tako škodljivo je človeku za živež, kateremu hudo drisko napravi. Še le 5. dan po teletu sme človek brez škode za zdravje svoje prvo to mleko uživati. — Tako učijo skušnje francoskega živinozdravnika dr. Schmidta.

Koliko jajc ^{zmede} leže ena puta?

Puta ima v svojem jajčnjaku navadno blizo 600 jajčic, katera more izleči. Od teh 600 jajčic jih, če dobro gre, prvo leto leže kakih 20, drugo leto 135, tretje leto 120, četrto leto 114, a ostala štiri leta jih vsako leto manj leže, v devetem letu le malokaterokrat 10 jajc. Kdor hoče imeti tedaj puto, pri kateri zastoj ne potrozi hrane, naj je nikar ne ima čez 4 leta.

Kdor hoče dober svinjak narediti prešičem,

naj jim v svinjaku naredi na pripravnem mestu steber, da se more prešič ob njem čohati (drgniti). To dobro dé prešičem, da se zdravi ohranijo in boljše meso dobijo, kajti koža srbi prešiča, zato se rad večkrat čoha; ta kožna srbečica je tudi vzrok, da se prešiči radi v mlakah valjajo. Po krivem se tedaj prešičem očita, da so nečedni, ker se v luži radi valjajo, kar pa le zavoljo tega storijo, ker jih njih šestinasta koža srbi.

Gospodarske novice.

Kmetovalcem v podporo se na Dunaji snuje posojilnica (Agriculturbank).

Ustanovniki (konsorcij) nameravajo s to posojilnico v dejanje stopiti, kedar bode po delnicah (ena delnica 200 gold.) 10 milijonov gold. zagotovljenih. Na čelu temu društvu stojijo bankir Springer, grof Gatterburg, prof. F. W. Exner, baron Villa-Secca in pl. Kaminski. Banka hoče kmetovalcem pa tudi malim obrtnikom denarja posojati na poštene obresti.

Centralna komisija za uravnavo zemljiškega davka je svoje delovanje pričela 21. dne t. m.

Trtno uš v Lombardiji

je komisija laškega poljedelskega ministerstva našla v vinogradih okoli Monze, kjer je okuženih okoli 80 odstotkov ondašnjih trsov.

Zavoljo trtne uši

na Hrvatskem je generalno poveljništvo v Zagrebu prepovedalo vvožnjo trsovja v Vojaško granico, — zavoljo iste trtne kuge na Štajarskem je pa Brežiški okraj proglašen kot po trtni uši okužen; še kolje izvažati je prepovedano.

Kuga med raki,

ki se je pred nekimi leti v severni Evropi prikazala, potem pa tudi v štajarskih vodah, imajo sedaj tudi na Koroškem. Bolnim rakom se začno klešče in noge sušiti, ki jim konečno odpadejo. Kjer kuga prav hudo razsaja, nahajajo se celi kupi takih rakov brez klešč in nog na hrbtu ležečih.

Izvrstna knjiga

kmetijskim napredovalnim šolam.

Priporočilo učiteljem ljudskih šol.

Bivši profesor baron Vilhelm Wangenheim je na svitlo dal knjigo z 32 slikami, o kateri z dobro vestjo rečemo, da je ni bolje od njegove za rabo v kmetijskih